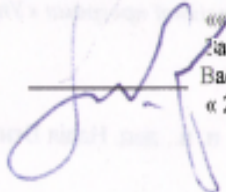

Бердянський державний педагогічний університет
Кафедра історії та філософії

«Завідаю»
Завідувач кафедри
Василь КРИЖКО
« 27 » серпня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
підготовки здобувачів другого рівня вищої освіти

ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ
(назва навчальної дисципліни)

Спеціальність	011 Освітні, педагогічні науки
Освітньо-професійна програма	«Управління закладом освіти»
Факультет	гуманітарно-економічний

Бердянськ, 2021

Робоча програма з філософії освіти для здобувачів вищої освіти для спеціальності 011
Освітні, педагогічні науки

Освітньо-професійної програми : «УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ»

Розробник: Дуденок В.І., канд. філос. наук, доц. кафедри історії та філософії

Робочу програму схвалено на засідання кафедри менеджменту та адміністрування від
« 27» серпня 2021 року (протокол № 2).

Завідувач кафедри

Василь КРИЖКО

Гарант освітньо-професійної програми

Василь КРИЖКО

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01Освіта/Педагогіка	Обов'язкова	
	Спеціальність: 011 Освітні, педагогічні науки		
Модулів – 3	Освітньо-професійна програма: Управління закладом освіти	Рік підготовки	
Змістових модулів – 6		2021-2022	2021-2022
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
Мова навчання: українська		1-й	1-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних –4 самостійної роботи студента – 6	Освітній ступінь: магістр	12 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		12 год.	--
		Лабораторні	
		Не передбачено	Не передбачено
		Самостійна робота	
		66 год.	82 год.
		Індивідуальні завдання:	
		Вид контролю:	
		іспит	іспит

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):
 для денної форми навчання -24:66 (27%/73%)
 для заочної форми навчання-8: 82 (9%/91%)

Мета та завдання філософії освіти

Мета курсу: поглиблювати наявний стан світоглядної культури і навичок абстрактного мислення, проаналізувати феномен освіти в контексті сучасних світоглядно-методологічних парадигм антропології і аксіології. Формування і розвиток наукової картини світу студентської молоді неможливе без філософії як теоретичної основи світобачення та певного методу відношення до життя. Філософська культура магістранта зумовлює як адекватне сприйняття навчального матеріалу практично всіх наук, так і виступає передумовою його формування як особистості. Вона також обумовлює ефективність виховної роботи, оскільки підвищує загальну культуру мислення, вміння раціонально відібрати з потоку наукової інформації необхідний матеріал. Оволодіння філософією сприяє становленню самосвідомості, інтелектуальному розвитку, вмінню знаходити оптимальний вихід з ціннісно-кризових ситуацій.

Основними завданнями вивчення дисципліни “Філософія освіти” є

- опанувати філософію як специфічну форму людського знання, що є водночас наукою та формою суспільної свідомості, розкрити специфіку і значення філософії освіти;
- поглибити знання основних філософських законів, що є універсальними законами розвитку природи, суспільства, індивіда.
- оволодіти основами теорії аргументації та доказу
- зрозуміти взаємозв'язок філософії освіти та релігії, їх історичний взаємовплив.
- засвоїти основні сучасні світоглядні парадигми, вміти критично ставитись до них.
- осягнути філософію не лише як певну суму знань, а насамперед – усвідомлене відношення до світу.
- ознайомитися з основними проблемами аксіології, в тому числі і в контексті пошуків сенсу життя.

Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми:

	Компетентності	Результати навчання
Загальні	ЗК01 Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу. ЗК04 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	РН1.Знати на рівні новітніх досягнень концепції розвитку освіти і педагогіки, методологію відповідних досліджень. РН3.Формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло і недвозначно доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію.
Спеціальні (фахові)	СК01 Здатність проєктувати і досліджувати освітні системи	

1. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Філософія освіти як наука

Тема 1. Предмет філософії освіти.

Предмет і природа філософського знання. Філософія як специфічний тип знання. Структура філософського знання. Поняття освіти. Виникнення філософії освіти. Актуальність проблематики філософії освіти. Інституціоналізація філософії освіти. Методологія і функції

філософії освіти. Еволюція предмету філософії освіти. Гуманістична переорієнтація сучасного суспільства. Основні проблеми філософії освіти.

Тема 2. Соціальна та когнітивна природа філософії освіти.

Освіта в контексті історії філософії. Освіта як складова духовного виробництва в суспільстві. Фундаменталізація освіти та диверсифікації навчальних програм. Технологізація освітньої діяльності в контексті реалій інформаційного суспільства. Соціальні витоки філософії освіти. Причини освітньої кризи в суспільстві.

Змістовий модуль 2. Сучасна проблематика філософії освіти.

Тема 3. Основні проблеми сучасної філософії освіти.

Філософські концепції освіти. Основні напрямки розвитку філософії освіти. Філософія як теоретична основа світогляду. Специфіка філософського знання. Філософська освіта. Поняття іманентного та трансцендентного як специфічний спосіб упорядкування картини світу. Релігія і філософія в пошуках першооснов буття.

Світогляд людини і її самоактуалізація як проблема філософії освіти. Антропологія освіти. Аксіологія освіти. Наука і освіта в сучасному інформаційному суспільстві. Постмодернізм і класична філософія освіти. Нові концептуальні парадигми філософії світи. Проблеми становлення філософії освіти в Україні.

Тема 4. Еколого-планетарний вимір системи освіти

Узагальнююча парадигма розвитку суспільства. Поняття технократичної цивілізації. Коеволюційна стратегія розвитку природи і суспільства. Екологічний імператив. Екотехнічний переворот як принципова зміна ціннісних орієнтирів. "Бумеранговий ефект." Ноосферні принципи функціонування єдиного планетарного комплексу. Редукціоністське розуміння парадигми екологічного світогляду.

Механізми подолання загально цивілізаційної кризи. Синергетичний підхід до освітньої практики. "Філософія нестабільності" І.Пригожина. Екологічна етика А.Швейцара. "Моральний імператив" М.М.Мойсеєва. Просвітницька та ціннісно-орієнтаційна діяльність по формуванню у індивідів екологічного мислення. Основні напрямки концептуалізації нової філософської парадигми сучасної освіти.

Змістовий модуль 3. Гносеологія освіти

Тема 5. Основні поняття та ідеї гносеології

Загальні уявлення про теорію пізнання, її предмет і метод. Поняття "знання" і "пізнання". Багатоманітність форм пізнання. Поняття "гносеологія" ("епістемологія"). Становлення гносеології в історії філософії та її місце в системі філософського знання. Об'єкт, суб'єкт і джерела пізнання. Специфіка агностицизму і скептицизму. Чуттєве і раціональне пізнання. Сенсуалізм і раціоналізм. Проблема розуміння в пізнанні. Основні форми чуттєвого і раціонального пізнання. Розуміння як засіб пізнання. Феномен ірраціональності.

Змістовий модуль 4. Освіта в структурі світогляду

Тема 6. Світогляд людини як проблема філософії освіти

Світогляд як духовно-практичне відношення до світу. Світогляд людини як проблема філософії освіти. Освіта в структурі світогляду.

Історичні типи світогляду (міфологія, релігія, філософія як наука). Міф як синкретичне відображення дійсності. Стихійна полісемантика міфу. Принцип антропосоціоморфізму. Міфи в сучасному житті людини. Міф як форма знання (дологічне мислення). Міф і релігія: єдність та відмінність. Релігія як віра в надприродне. Еволюція релігії. Віра як специфічна форма знання.

Тема 7. Антропологія як вчення про сутність людини

Поняття філософської антропології. Актуальність філософського вивчення людини. Проблема людини і світу в історії філософії. Характеристика основних філософсько-антропологічних принципів та проблем. Сучасні системи філософської антропології.

Проблема сутності людини. розвиток уявлень про неї в історії філософії. Проблема походження людини. Суспільство і особистість. Філософський зміст поняття “особа”, “індивід”, “індивідуальність”. Свобода і відповідальність особи. Ціннісні орієнтації особи. Проблема сенсу життя людини. Принцип діяльності. Принцип єдності буття і мислення. Загальні форми людського освоєння дійсності. Проблема відчуження людини в сучасному світі.

Змістовий модуль 5. Наука і освіта

Тема 8. Наука як компонент культури

Поняття науки. Визначальні характеристики науки. Наука як системна форма знання. Наука як соціальний інститут. Наука і освіта. Періодизація історії науки. Особливості рівнів наукового пізнання. Проблема, гіпотеза, теорія як форми наукового пізнання. Проблема істинності наукових знань.

Поняття про метод і методологію. Основні методи наукового пізнання. Сцієнтизм і антисцієнтизм. Уявлення про “етику науки”. Л. Витгенштейн - Д. Дьюї - М. Шлик - Р. Карнап - К. Поппер.

Тема 9. Конструктивістська педагогіка і емпірико-аналітичні напрямки в філософії освіти.

Роль емпірико-аналітичних наук у пізнанні. Одномірність сцієнтизму. Філософсько-педагогічні концепції з позицій біхевіоризму, гештальптизму, психоаналізу, кібернетики.

Аналітична філософія з поч. 60-х рр. XX ст. в США, Англії, Австралії (І. Шеффлер, Р.С. Пітерс, Е. Макміллан, Д. Солтис та ін.). Від логічного позитивізму до філософії пізнього Л. Вітгенштейна. Інтеграція освітнього знання методом логічного аналізу мови: виявлення змісту основних термінів ("освіта", "навчання" і т.п.), "логічної географії" їхніх зв'язків. Обмеження змісту освіти критеріями наукової перевірки. Критико-раціоналістична філософія К. Поппера, В. Брєцинка, Г. Здарцила, Ф. Кубе, Р. Лохнера і ін.

Змістовий модуль 6. Постмодернізм як філософська програма

Тема 10. Постмодернізм і класична філософія освіти

Поняття освіти в філософії. Основні світоглядні парадигми. Освіта в традиційному та модерністському суспільстві. Репродуктивні і інноваційні моделі освіти. Зміна уявлень про взаємозв'язок суб'єкта і об'єкта в історії філософії. Постмодерністська картина світу. Постмодернізм як філософська програма та його вплив на сучасний світ. Ж.-Ф. Ліотар - Ж. Деррида - Ж. Бодрийар - Ж. Делез - Ф. Гваттарі.

Тема 11. Національна ідея як вектор освітнього простору.

Пошук національної ідеї. Проблеми самоідентифікації нації. Дилема національного та загальнолюдського в освіті і вихованні. Проблема сумісності європейських та вітчизняних освітніх парадигм. Перехід від моністичної ідеології до плюралістичної методології. Сучасні форми перекваліфікації та підвищення кваліфікації працівника. Гуманітаризація як засіб гуманізації освіти. Розвиток нових інформаційних технологій освіти в Україні (неперервне та дистанційне навчання). Світоглядно-методологічні виміри реформи середньої і вищої освіти в Україні. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI ст.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.			л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1 Предмет і значення філософії освіти													
Змістовий модуль 1. Філософія освіти як наука													

Тема 1. Предмет філософії освіти	8	2				6	8	2				6
Тема 2. Соціальна та когнітивна природа філософії освіти.	7					7	7					7
Разом за змістовим модулем 1	15	2				13	15	2				13
Змістовий модуль 2. Сучасна проблематика філософії освіти												
Тема 3. Основні проблеми сучасної філософії освіти	10	2	2			6	10	2				8
Тема 4. Еколого-планетарний вимір освіти	5		2			3	5					5
Разом за змістовим модулем 2	15	2	4			9	15	2				13
Разом за модулем 1	30	4	4			22	30	4				26
Модуль 2 Світогляд в просторі філософії освіти												
Змістовий модуль 3. Гносеологія освіти												
Тема 5. Основні поняття та ідеї гносеології	15		2			13	15					15
Разом:	15		2			13	15					15
Змістовий модуль 4. Освіта в структурі світогляду												
Тема 6. Світогляд як проблема філософії освіти	7		2			5	7					7
Тема 7. Антропологія як вчення про сутність людини.	8	2				6	8	2				6
Разом за змістовим модулем 4	15	2	2			11	15	2				13
Разом за модулем 2	30	2	4			24	30	2				28
Модуль 3. Гносеологічний та аксіологічний дискурси освіти												
Змістовий модуль 5. Наука і освіта												
Тема 8. Наука як компонент культури	6		2			4	6					6
Тема 9. Конструктивістська педагогіка	9	2	2			5	9					9
Разом за змістовим модулем 5	15	2	4			9	15					15
Змістовий модуль 6. Постмодернізм як філософська програма												
Тема 10. Постмодернізм і класична філософія освіти	8	2				6	8	2				6
Тема 11. Національна	7	2				5	7					7

ідея як вектор освітнього простору.												
Разом за змістовим модулем 6	15	4				11	15	2				13
Разом за модулем 3	30	6	4			20	30	2				28
Усього годин:	90	12	12			66	90	8				82

4. Теми лекцій

№	Тема	Кількість годин	
		д	з
1	Предмет філософії освіти	2	2
2	Антропологія як вчення про сутність людини та її виміри	2	2
3	Постмодернізм і класична філософія освіти	2	2
4	Основні проблеми сучасної філософії освіти	2	2
5	Національна ідея як вектор освітнього простору	2	-
6	Конструктивістська педагогіка	2	-
	Усього:	12	8

5. Теми семінарських занять

№	Тема	Кількість годин
		д
1	Основні проблеми сучасної філософії освіти	2
2	Світогляд як проблема філософії освіти	2
3	Наука як компонент культури	2
4	Еколого-планетарний вимір освіти	2
5	Основні поняття та ідеї гносеології	2
6	Конструктивістська педагогіка	2
	Усього:	12

6. Самостійна робота

№	Тема	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Предмет філософії освіти	6	6
2	Соціальна та когнітивна природа філософії освіти.	7	7
3	Основні проблеми сучасної філософії освіти	6	8
4	Основні поняття та ідеї гносеології	13	15
5	Світогляд людини як проблема філософії освіти	5	7
6	Антропологія як вчення про сутність людини та її виміри	6	6
7	Конструктивістська педагогіка і емпірико-аналітичні напрямки в філософії освіти.	5	9
8	Постмодернізм і класична філософія освіти	6	6
9	Національна ідея як вектор освітнього простору	5	7
10	Наука як компонент культури	4	6
11	Еколого-планетарний вимір освіти	3	5

Разом:	66	82
--------	----	----

* Зміст самостійної роботи розміщено в системі MOODLE (<https://edu.bdpu.org>)

7. Методи навчання

Словесні (пояснення, розповідь, дискусія, бесіда); наочні (презентації); практичні (аналіз фрагментів лекцій здобувачів); методи стимулювання освітньої діяльності (метод навчальної дискусії, метод опори на життєвий досвід здобувачів, створення ситуацій пізнавальної новизни); методи активного навчання (вирішення ситуаційних задач (кейсів), ділові ігри; робота в малих групах); методи контролю і самоконтролю (метод усного контролю, метод письмового контролю).

8. Методи контролю

Рейтингова система оцінювання передбачає використання поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять, має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача освіти до виконання конкретної роботи та регулюється «Положенням про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у БДПУ» (https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/01/Kryterii_ocin_2020.pdf).

Оцінювання знань під час семінарських і практичних занять має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача до виконання конкретної роботи. Системою нарахування балів передбачена максимальна кількість балів під час практичних занять – 12 балів. Оцінювання проводиться за такими критеріями: 1) розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; 2) ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; 3) ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються; 4) уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді практичних ситуацій; 5) логіка, структура, стиль викладу матеріалу при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки; 6) пізнавальна активність під час заняття. Максимальний бал ставиться за умови відповідності виконаного завдання здобувачем або його усної відповіді всім шістьом зазначеним критеріям (повна відповідність – 2 бали, часткова – 1). При оцінюванні практичних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком освітнього процесу).

За виконання завдань за результатами самостійної роботи здобувачі отримують: від 1 до 4 балів (відповідно до складності виконаних завдань): 1-2 бали – написання реферату (1 завдання); 3 бали – презентація питання (2 завдання) 4 бали – практичне завдання (3 завдання). Таким чином, за відповіді на практичних заняттях здобувачі максимально можуть отримати 40 балів, за виконання самостійної роботи (за бажанням студентів) – 10 балів. Максимальна оцінка на екзамені- 50 балів. Загалом – 100 балів.

Всі отримані бали згідно з Методикою переведення показників успішності знань здобувачів вищої освіти перекладається в систему оцінювання за шкалою ECTS.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90-100	відмінно	зараховано	A (відмінно)

65-89	добре		BC (добре)
50-64	задовільно		DE (задовільно)
35-49	незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно		F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Форма підсумкового контролю успішності навчання : іспит.

Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для іспиту:

Поточне тестування та самостійна робота											іспит	сума
Змістови й модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістов ий модуль 3	Змістови й модуль 4		Змістов ий модуль 5		Зміст Модуль 6			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	50	100
5	5	4	4	8	4	4	4	4	4	4		

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

	Кількість балів					
	Лекція	Практ. робота	Лаб. робота	Сам. робота		Разом
1	2	3	4	5		7
Змістовий модуль 1.						
Тема 1		0-3		0-1		0-4
Тема 2		0-3		0-1		0-4
Разом за змістовим модулем 1		0-6		0-2		0-8
Змістовий модуль 2.						
Тема 3		0-3		0-1		0-4
Тема 4		0-3		0-1		0-4
Разом за змістовим модулем 2		0-6		0-2		0-8
Змістовий модуль 3.						
Тема 5		0-4		0-0,5		0-4,5
Разом за змістовим модулем 3		0-4		0-1		0-5
				0-1,5		0-9,5
Змістовий модуль 4.						
Тема 6		0-3		0-1		0-4
Тема 7		0-3		0-1		0-4
Разом за змістовим модулем 4		0-6		0-2		0-8
Змістовий модуль 5						

Тема 8		0-3		0-1		0-4
Тема 9		0-3		0-1		0-4
Разом за змістовим модулем 5		0-6		0-2		0-8
Змістовий модуль 6						
Тема 10		0-3		0-1		0-4
Тема 11		0-3		0-0,5		0-3,5
Разом за змістовим модулем 6		0-6		0-1,5		0-7,5
Всього		40		10		0-50

9. Методичне забезпечення

(повний комплект методичного забезпечення розміщено в системі MOODLE (<https://edu.bdpu.org>))

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
2. Силабус навчальної дисципліни.
3. Конспекти опорних лекцій з тем курсу (повний текст розміщено в системі MOODLE (<https://edu.bdpu.org>)).
4. Завдання та методичні вказівки до семінарських занять (повний текст розміщено в системі MOODLE (<https://edu.bdpu.org>)).
5. Завдання для самостійної роботи (повний текст розміщено в системі MOODLE (<https://edu.bdpu.org>)).
6. Рекомендована література.
7. Інформаційні ресурси.
8. Питання для самоперевірки.
9. Питання для підсумкового контролю.

Рекомендована література

Базова

1. Аніловська, Г. Я. Університетська освіта: навч. пос. Львів: Магнолія, 2018.
2. Базалук, О.О. Філософія освіти: навчально-методичний посібник. К.: Кондор, 2015. 164 с.
3. Петінова О. Б. Філософія: навчальний посібник. Одеса, 2019. 304 с.
4. Пономарьов О. С., Костира І. В. Практикум з філософії освіти : навчально-методичний посібник . Харків: НТУ «ХП», 2019. 104 с.
5. Філософія освіти. Навчальний посібник. / Т.Н. Кучера, Л.І. Насонова, В.В. Дейнека. Харків: ХНМУ, 2015. 63 с.
6. Філософія освіти (хрестоматія); уклад.: Огнев'юк В. О., Кузьменко О. М. Київ, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2014. 506с.
7. Філософія освіти і науки: навч. посіб. / І. С. Алексейчук та ін. Слов'янськ, 2019. 365 с.
8. Філософія освіти: навч. пос. /за ред. В. П. Андрущенко та ін. К.: Вид. НПУ ім. М. П. Драгоманова. 2021. 348 с.
9. Філософія, логіка, філософія освіти: кредитно-модульний курс / за ред. Р.О. Додонова, Л.І. Мозгового. К.: Центр учбової літератури, 2014. 512 с..

Допоміжна

1. Вернадский В.И. Научная мысль как планетарное явление. Несколько слов о ноосфере //Философские мысли натуралиста. М., 1988;
2. Гадамер Х.Г. Истина и метод. М.,1988;
3. Гусев В. І. Західна філософія Нового часу. XVII- XVIII ст.-К.: Либідь, 2000. 368 с.
4. Жижко Т. А. Філософія академічної освіти : - Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2013. 403 с.
5. Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст. К., 1992.

6. Калюжна В. Ю. Філософія освіти американського Просвітництва . Луганськ : РВВ ЛДУВС, 2008. 206 с.
7. Карпенчук С. Г. Філософія освіти (загальна теорія педагогіки). К. : Видавничий дім "Слово", 2013. 687 с.
8. Лутай В.С. Філософія сучасної освіти. - Київ: Центр "Магістр- С", 1996.
9. Наукове забезпечення розвитку освіти в Україні: актуальні проблеми теорії і практики (до 25-річчя НАПН України): збірник наукових праць. За ред. Кременя В. Г. К. : Сам, 2017.
10. Ніколаєнко Л.Г. Соціальна структура знання : [полемічні нотатки] .Київ: ДАККиМ, 2004. 250 с.
11. Романенко М. І. Філософія освіти: історія і сучасність . Д. : Промінь, 2001. 178 с.
12. Фініков Т.В. Сучасна вища освіта: світові тенденції і Україна. К., 2002.

Інформаційні ресурси

1. Базалук О.О., Юхименко Н.Ф. Філософія освіти: Навчально-методичний посібник. Київ, 2010. 164с. http://moskalik.at.ua/inshi/filosofija_osviti.pdf
2. Губерський Л.В., Приятельчук А.О., Бойченко І.В. (ред.) Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення) <http://www.twirpx.com/file/1035587/>
3. ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ: Навчальний посібник / За заг. ред. В. Андрущенка, І. Передборської. К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. 329 с. <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/4052/1/Philosophy%20of%20Education.pdf>
4. Навчальний посібник з курсу «Філософія освіти» / Т.Н. Кучера, Л.І. Насонова, В.В. Дейнека. Харків: ХНМУ, 2015. 63 с. <http://repo.knmu.edu.ua/bitstream/123456789/11218/3/%D0%A4%D1%96%D0%BB%D0%BE%D1%81%D0%BE%D1%84%D1%96%D1%8F%20%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8%20-%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf>
5. Огнев'юк В. О. *Філософія освіти: хрестоматія*. Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, Київ, 2014.- <http://elibrary.kubg.edu.ua/6674/>
6. Клепко С.Ф. ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ КОНТЕКСТІ – Полтава: ПОППО, 2006. 328 с. <http://moskalik.at.ua/inshi/klepko2.pdf>